EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 13.2.2019
COM(2019) 81 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

kaudsete kohustuste kohta, millel võib olla mõju eelarvele

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

kaudsete kohustuste kohta, millel võib olla mõju eelarvele

SISUKORD

1. TAUST 3

2. ÜLEVAADE EUROSTATI POOLT NÕUKOGU DIREKTIIVI 2011/85/EL RAAMES KOGUTUD ANDMETEST 4

2.1. Direktiivi 2011/85/EL artikli 14 lõike 3 kontekstis esitatav teave 4

2.2. Õigeaegsus 4

2.3. Näitajate kirjeldus 5

2.3.1. Valitsemissektori tagatised 5

2.3.2. Bilansivälised avaliku ja erasektori partnerlused 5

2.3.3. Valitsemissektori viivislaenud 6

2.3.4. Valitsemissektori kontrolli all olevate valitsemissektori väliseks liigitatud üksuste (avaliku sektori ettevõtete) kohustused 6

3. EUROSTATI POOLT ESMAKORDSELT TEOSTATUD TINGIMUSLIKKE KOHUSTUSI KÄSITLEVATE ANDMETE KOGUMISE TULEMUSED 7

3.1. Andmete täielikkus ja katvus 7

3.1.1. Valitsemissektori tagatised 7

3.1.2. Bilansivälised avaliku ja erasektori partnerlused 8

3.1.3. Viivislaenud 8

3.1.4. Valitsemissektori kontrolli all olevate valitsemissektori väliseks liigitatud üksuste kohustused 8

3.2. Andmete võrreldavus 8

4. MUUD EUROSTATI ANDMEKOGUMID 9

4.1. Valitsemissektori tingimuslikud kohustused finantssektori ees 9

4.2. Muud Eurostati andmeallikad 9

5. KOKKUVÕTE 10

1. TAUST

Määruse (EL) nr 549/2013 (Euroopa Liidus kasutatava Euroopa rahvamajanduse ja regionaalse arvepidamise süsteemi kohta; edaspidi „ESA 2010“)[1] artikli 11 kohaselt peab komisjon esitama 2018. aastaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule veel ühe aruande, milles hinnatakse, kui täielikult kajastab komisjoni (Eurostat) avaldatud teave kohustuste kohta valitsemissektoriväliseid kaudseid kohustusi, sealhulgas tingimuslikke kohustusi. Komisjoni (Eurostat) eelmine selleteemaline aruanne avaldati 2015. aastal[2] ja selles esitati sel ajal olemas olnud teave avaliku ja erasektori partnerluste ning muude valitsemissektoriväliste kaudsete kohustuste, sealhulgas tingimuslike kohustuste kohta.

Kohustusi nimetatakse *tingimuslikeks* seetõttu, et need on oma laadilt üksnes potentsiaalsed, mitte tegelikud kohustused. Sellise teabe kogumise asjakohasust on sõnaselgelt tunnustatud ESA 2010 A lisa punktis 5.11: „*Kuigi tingimuslikku vara ja tingimuslikke kohustusi ei kajastata arvepidamises, on need olulised poliitika ja analüüsi seisukohast ning teavet nende kohta tuleb koguda ja esitada lisaandmetena. Kuigi tingimusliku vara ja tingimuslike kohustuste eest ei pruugi olla võlgnetavaid makseid, võib ettenägematute kulude kõrge tase viidata neid pakkuvate üksuste soovimatule riskitasemele.*“

Lisaks tuleks rõhutada, et tingimuslikke kohustusi ei arvata valitsemissektori võla hulka, nagu see on määratletud nõukogu määruses (EÜ) nr 479/2009 (ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust käsitleva protokolli kohaldamise kohta)[3].

Käesolevas aruandes antakse ajakohastatud ülevaade Eurostati käsutuses olevast teabest. Peamiselt keskendutakse selles tingimuslikke kohustusi käsitlevatele andmetele, mille Eurostat kogus 2011. aastal toimunud ELi majanduse juhtimise tugevdamise (majanduse juhtimist käsitleva kuue seadusandliku akti pakett) ja eelkõige nõukogu direktiivis 2011/85/EL (liikmesriikide eelarveraamistiku nõuete kohta)[4] ettenähtud andmekogumise kontekstis. Kõnealuse direktiivi artikli 14 lõikega 3 nähti liikmesriikidele ette uued statistika kogumise nõuded:

„Liikmesriigid avaldavad valitsemissektori iga allsektori puhul asjakohase teabe selliste tingimuslike kohustuste kohta, millel võib tõenäoliselt olla eelarvele suur mõju, sealhulgas teabe riigi tagatiste, halbade laenude ja riigi osalusega ettevõtete tegevusest tulenevate kohustuste kohta. Liikmesriigid avaldavad samuti teabe valitsemissektori osaluse kohta avaliku ja erasektori ettevõtete kapitalis, kui tegemist on majanduse seisukohast oluliste summadega.“

Eelpool nimetatud direktiivi kontekstis kogutud andmed on peamine teabeallikas valitsemissektori tingimuslike kohustuste kohta liikmesriikides. Lisaks sisaldavad

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta määrus (EL) nr 549/2013 Euroopa Liidus kasutatava Euroopa rahvamajanduse ja regionaalse arvepidamise süsteemi kohta (ELT L 174, 26.6.2013, lk 1).

[2] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1435910317596&uri=CELEX:52015DC0314

[3] Nõukogu 25. mai 2009. aasta määrus (EÜ) nr 479/2009 Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust käsitleva protokolli kohaldamise kohta (ELT L 145, 10.6.2009, lk 1).

[4] Nõukogu 8. novembri 2011. aasta direktiiv 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku nõuete kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 41).

Eurostati muud andmekogumid (s.o *täiendav tabel finantskriisi kohta, ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlusega seotud küsimustik*) piiratud ja/või konfidentsiaalset teavet teatavat liiki tingimuslike kohustuste kohta. Käesolevas aruandes käsitletakse ka neist allikatest saadava teabe ulatust.

2. ÜLEVAADE EUROSTATI POOLT NÕUKOGU DIREKTIIVI 2011/85/EL RAAMES KOGUTUD ANDMETEST

2.1. Direktiivi 2011/85/EL artikli 14 lõike 3 kontekstis esitatav teave

Direktiivi statistiliste nõuete rakendamises lepiti üldiselt kokku rakkerühmas, mida juhtis Eurostat koostöös liikmesriikide ning majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraadiga[5]. Rakkerühma lõpparuandes on muu hulgas esitatud vormide komplekt koos nendega seotud märkustega, milles kirjeldatakse tingimuslikke kohustusi käsitlevate andmete esitamise metoodikat, neid käsitleva kohustusliku teabe ulatust ning liikmesriikide ja Eurostati poolt teabe avaldamise sagedust ja õigeaegsust.

Aruandes on täpsustatud, et Eurostatil tuleks koguda ja avaldada tingimuslike kohustuste kohta valitud näitajaid: s.o *valitsemissektori tagatised, bilansivälised avaliku ja erasektori partnerlused, valitsemissektori kontrolli all olevate valitsemissektori väliseks liigitatud üksuste (avaliku sektori ettevõtete) kohustused ning viivislaenud (valitsemissektori varad)*. Liikmesriigid peaksid avaldama riigi tasandil samad näitajad ja lisaks andmed valitsemissektori osaluste kohta äriühingute kapitalis.

Eurostati andmekogumissüsteemides vajalikud muudatused viidi ametlikult sisse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse küsimustiku juurde kuuluva lisa kehtestamisega nõukogu määruse (EÜ) nr 479/2009 artikli 8 lõike 2 punkti d kohaselt. Vormid ja rakendamise suunised on esitatud Eurostati 22. juuli 2013. aasta otsuses *tingimuslikke kohustusi ja potentsiaalseid kohustusi käsitleva lisa kehtestamise kohta ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse küsimustiku juurde*[6]. Kõnealuses otsuses on ka täpsustatud, et valitsemissektori kontrolli all olevate valitsemissektori väliseks liigitatud üksuste (avaliku sektori ettevõtete) kohustusi käsitlevad andmed saab Eurostat, koondades teabe, mis on juba kogutud 2011. aastal ettenähtud küsimustikuga valitsemissektori kontrolli all olevate valitsemissektori väliseks liigitatud üksuste kohta[7].

Kõik näitajad tuleb Eurostatile esitada valitsemissektori iga allsektori kohta miljonites omavääringus. Koos andmetega tuleb Eurostatile esitada ka metaandmed, mis selgitavad andmete täielikkust, määratlusi, hinnangute kasutamist või õigeaegsust.

2.2. Õigeaegsus

Riigi statistikaamet peab esitama *tingimuslikke kohustusi ja potentsiaalseid kohustusi käsitleva lisa ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse küsimustiku juurde* igal aastal enne aasta T 31. detsembrit. Andmed peaksid hõlmama vähemalt nelja aastat (T-1 kuni T-4) ja vabatahtlikkuse alusel varasemate andmete läbivaatamist (T-

[5] Rakkerühma kolm istungit toimusid 2012. aasta 29. juunil, 5. septembril ja 6. novembril.

[6] http://ec.europa.eu/eurostat/documents/1015035/2041337/ESTAT-decision-Suppl-on-conting-liab-EDP-Q.pdf/0b35165a-ee53-470a-a15a-7beaa98aac8b

[7] Monetaar-, finants- ja maksebilansistatistika komitee (CMFB) esitas 2011. aastal küsimustiku kohta positiivse arvamuse. Andmeid kogutakse kord aastas ja esimene andmete edastamine toimus 2012. aasta detsembris.

5 ja vanemad). *Küsimustik valitsemissektori kontrolli all olevate valitsemissektori väliseks liigitatud üksuste kohta* tuleks esitada sama tähtajaks ja see peaks käsitlema aastat T-1 (või T-2, kui uuemad andmed ei ole kättesaadavad).

2.3. Näitajate kirjeldus

Selles punktis esitatakse tingimuslikke kohustusi käsitlevate andmete esitamisel järgitavad kokkulepitud mõisted ja määratlused, nende kohaldamist liikmesriikide poolt Eurostatile edastatavate andmete puhul kirjeldatakse aga punktis 3. Tuleb rõhutada, et allpool esitatud näitajad on oma olemuselt erinevad ja võivad mõjuda riigi rahandusele erinevalt. Lisaks võib sama eelarveriski kajastada mõnel juhul ka kaks või enam näitajat. Näiteks kui valitsus tagab valitsemissektori kontrolli all oleva valitsemissektori väliseks liigitatud üksuse kohustuse, on võimalikud riskid kajastatud nii *tagatiste* kui ka *valitsemissektori kontrolli all olevate valitsemissektori väliseks liigitatud üksuste kohustuste* kohta esitatud andmetes. Seepärast võib riigi rahanduse üldriski hindamine näitajate liitmise teel võimalikku mõju üle hinnata.

2.3.1. Valitsemissektori tagatised

Eurostat kogub teavet valitsemissektori antud realiseerimata tagatiste summa kohta. Aruandluses kajastatakse vaid valitsemissektori väliseks liigitatud üksustele antud tagatisi. Esitatud on jaotus allsektorite kaupa, välja arvatud sotsiaalkindlustusfondid, mis ei ole enamiku liikmesriikide puhul asjakohased. Andmed esitatakse nominaalväärtuses.

Andmed hõlmavad nii ühekordseid kui ka standardseid tagatisi. Ühekordne tagatis on määratletud individuaalsena ja tagatiseandjatel ei ole võimalik usaldusväärselt prognoosida nõuete riski. Ühekordsed tagatised on seotud võlainstrumentidega (nt laenud, võlakirjad). Andmed esitatakse tagatud võlgnevuse koguseisuna (v.a võlg, mille valitsemissektor on juba enda kanda võtnud), nagu see on kajastatud ESA 2010 arvepidamises. Ühekordsete tagatiste kohta esitatakse täiendav teave nende jagunemise kohta avaliku sektori ettevõtetele ja finantsinstitutsioonidele antud ühekordseteks tagatisteks.

Standardsed tagatised on tagatised, mida väljastatakse suurel arvul, enamasti üsna väikestele summadele ja samasuguste reeglite järgi. Ei ole võimalik täpselt hinnata iga laenu makseviivitusest tulenevat riski, kuid on võimalik hinnata, kui suure osa puhul paljudest sellistest laenudest makseviivitus tekib. Näiteks võiks tuua hüpoteeklaenu tagatised või õppelaenu tagatised jms. Standardsete tagatiste kohta esitatud andmed viitavad kogu asjaomase instrumendiga kaetud varale.

2.3.2. Bilansivälised avaliku ja erasektori partnerlused

Avaliku ja erasektori partnerlus,[8] mille valitsemissektor kajastab bilansivälisena, tähendab seda, et varasid ei loeta majanduslikult valitsemissektorile kuuluvana ja kapitali kogumahutust põhivarasse ei kajastata selle tekkimisel valitsemissektori kuluna.

Eurostat kogub andmeid bilansivälisena kajastatud tasumata kohustuste kogusumma kohta. Neid tuleks väljendada korrigeeritud kapitaliväärtuses, mis vastab algsele lepingulisele kapitaliväärtusele, mida vähendatakse ajas progressiivselt kas hinnangute või tegelike andmete põhjal arvutatud majandusliku väärtuse vähenemise

[8] Avaliku ja erasektori partnerlused, nagu need on määratletud ESA 2010 A lisa punktis 20.276 ja veelgi täpsustatud eelarve puudujääki ja valitsemissektori võlga käsitleva Eurostati käsiraamatu osas VI.4.

summa võrra. Korrigeeritud kapitaliväärtus kajastab vara praegust väärtust aruande esitamise ajal. See summa vastab hinnangule selle kohta, milline oleks kapitali kogumahutuse põhivarasse ja võla mõju, kui valitsemissektoril tuleks varad lepingu kehtivusajal üle võtta. Andmeid kogutakse valitsemissektori ja kõigi allsektorite lõikes ning need esitatakse nominaalväärtuses.

2.3.3. Valitsemissektori viivislaenud

Teavet kogutakse valitsemissektori antud viivislaenude (valitsemissektori varad) seisu kohta. Laenu näol on tegemist viivislaenuga, kui a) intressi- või laenu põhiosa maksete tähtpäev on ületatud 90 või enama päeva võrra; b) 90 päeva või pikema ajavahemiku eest makstav intress on kapitaliseeritud, refinantseeritud või selle maksetähtpäev on kokkuleppe kohaselt edasi lükatud või c) maksetega on hilinetud vähem kui 90 päeva, kuid on teisi mõjuvaid põhjuseid (näiteks esitab võlgnik pankrotiavalduse), mille tõttu on põhjust kahelda selles, kas maksed tehakse täies ulatuses. Andmed esitatakse nominaalväärtuses. Esitatakse valitsemissektori konsolideeritud arvnäitaja ja üksikasjalikud andmed allsektorite lõikes.

2.3.4. Valitsemissektori kontrolli all olevate valitsemissektori väliseks liigitatud üksuste (avaliku sektori ettevõtete) kohustused

Valitsemissektori kontrolli all olevad üksused on üksused, mille üldise poliitika või programmi üle saab otsustada valitsemissektor (ESA 2010 A lisa punkt 20.18)[9]. Sellised valitsemissektori kontrolli all olevad üksused (avaliku sektori ettevõtted) liigitatakse enamikul juhtudel valitsemissektori välisteks, kuna need käituvad turuüksustena.

Valitsemissektori kontrolli all olevate valitsemissektori väliseks liigitatud üksuste (avaliku sektori ettevõtete) kohustused on määratletud kohustuste seisuna aasta lõpus, võttes tavaliselt aluseks äriühingute raamatupidamise. Liikmesriigid saavad valida, kas lähtuda aruandluses mõistest, mida kasutatakse ettevõtte raamatupidamises (mis hõlmab kõiki äriühingu finantsaruannetes kajastatud kohustusi) või rahvamajanduse arvepidamises (jättes välja muud makstavad arved). Kui kättesaadavad on andmed Maastrichti lepingu kohaselt määratletud võla kirjetega seotud kohustuste kohta, siis võib esitada ka need.

Andmed esitatakse valitsemissektori kontrolli all olevate üksuste aruandluses kajastatud kohustuste kohta, mis on suuremad kui 0,01 % SKPst ja mis liigitatakse ESA 2010 kohaselt mittefinantsettevõtete, finantsinstitutsioonide ja välismaailma sektorisse. Andmed tuleb esitada iga üksuse kohta eraldi, mitte grupi konsolideeritud arvepidamise kohta.

Andmetes esitatakse kohustuste jaotumine finantstegevusega tegelevate üksuste[10] ja muu tegevusega tegelevate üksuste kohustuste vahel ja viimaste puhul omakorda ka kahjumlikult tegutsevate mittefinantsüksuste kohta. Lisaks on andmetest tuvastatav ka kontrolliv valitsemissektori allsektor.

[9] Valitsemissektori kontrolli kindlaksmääramiseks tuleb kasutada näitajate kogumit (iga kriteeriumi kohta on üksikasjad määratletud ESA 2010 A lisa punktis 20.309).

[10] Finantstegevusega tegelevate üksuste kohustused hõlmavad järgmisi NACE kategooriaid: (64) Finantsteenuste osutamine, v.a keskpanga tegevus, (65) Kindlustus, (66) Finantsteenuste ja kindlustustegevuse abitegevusalad.

3. EUROSTATI POOLT ESMAKORDSELT TEOSTATUD TINGIMUSLIKKE KOHUSTUSI KÄSITLEVATE ANDMETE KOGUMISE TULEMUSED

Esimene andmete edastamine toimus 2014. aasta detsembris ja sellest ajast peale kogutakse andmeid korrapäraselt kord aastas. Eurostat on süstemaatiliselt jälginud, kuidas liikmesriigid järgivad rakkerühma suuniseid, juhtinud tähelepanu parandamist vajavatele valdkondadele ning kutsunud liikmesriike üles parandama andmete kvaliteeti. Allpool on käsitletud olukorda täielikkuse ja katvuse seisukohast, võttes arvesse 2017. aasta andmekogumise tulemusi.

Kõik liikmesriigid esitasid Eurostatile *tingimuslikke kohustusi ja potentsiaalseid kohustusi käsitleva lisa* aruandlustähtajaks, mis oli 2017. aasta detsembri lõpus. 29. jaanuaril 2018 avaldas Eurostat andmed miljonites omavääringus ja protsendina SKPst[11] oma andmebaasis[12] koos nendega seotud metaandmetega ja riigipõhiste joonealuste märkustega[13]. Samuti avaldati selle kohta pressiteade[14]. Peamised tulemused on esitatud käesoleva aruande 1. lisas.

3.1. Andmete täielikkus ja katvus

Tingimuslikke kohustusi ja potentsiaalseid kohustusi käsitleva lisa ning vastused küsimustikule valitsemissektori kontrolli all olevate valitsemissektori väliseks liigitatud üksuste kohta esitasid kõik liikmesriigid. Andmete täielikkus varieerub näitajate ja liikmesriikide lõikes.

3.1.1. Valitsemissektori tagatised

Kõik liikmesriigid esitasid kohustuslikult andmed valitsemissektori tagatiste kogusumma kohta aastatel 2013–2016. Enamiku liikmesriikide puhul peetakse andmete täielikkust ja katvust heaks. Kolme liikmesriigi – Kreeka, Prantsusmaa ja Itaalia – puhul on vaja parandada kohaliku omavalitsuse allsektori andmete kättesaadavust ja täielikkust.

Tšehhi Vabariigi puhul ei ole valitsemissektori alla kuuluvate ettevõtete andmed täielikud, kuid kõik olulised üksused on hõlmatud. Ungari puhul on andmed eelarveliste kesk- ja kohalike omavalitsuste ning suurte ümber liigitatud riigiettevõtete kohta täielikud, kuid andmeid ei ole kogutud hiljuti ümber liigitatud riiklike tagatisfondide ja ümberliigitatud väikeste riigi või kohalike omavalitsuste omanduses olevate avaliku sektori ettevõtete ja kasumitaotluseta institutsioonide tagatiste kohta ning puudub kava haldus- või statistiliste andmete kogumiseks väikestelt ümberliigitatud üksustelt. Soome puhul ei ole kohalike omavalitsuste andmed täielikult konsolideeritud.

Mõne liikmesriigi (Taani, Horvaatia ja Poola) puhul ei ole andmeid kohalike omavalitsuste standardsete tagatiste kohta; siiski ei eeldata, et nende summade mõju tagatiste kogutasemele oleks märkimisväärne.

---

[11] Näitajate arvutamiseks kasutatakse SKP näitajaid, mis esitati 2017. aasta oktoobri ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse teatises.

[12] http://ec.europa.eu/eurostat/web/government-finance-statistics/data/database

[13] http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/gov_cl_esms.htm ja https://ec.europa.eu/eurostat/documents/1015035/6611302/Contingent-Liabilities-Footnotes.pdf

[14] https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/8624398/2-29012018-AP-EN.pdf/ee504046-6ccc-4b79-8dfb-7a5e1d38328f

3.1.2. Bilansivälised avaliku ja erasektori partnerlused

Kõik liikmesriigid esitasid andmed bilansiväliste avaliku ja erasektori partnerluste kohta kohustuslikul perioodil (2013–2016). Enamiku liikmesriikide puhul peetakse andmete täielikkust ja katvust heaks. Parandusi on vaja teha Sloveenia ja Ühendkuningriigi puhul, kes ei ole esitanud andmeid kohalike omavalitsuste kohta. Sellised summad ei ole siiski eeldatavasti märkimisväärsed. Ka Soome puhul ei pruugi kohalike omavalitsuste andmed olla täielikud.

3.1.3. Viivislaenud

Viivislaenude kohta käivate andmete täielikkust ja katvust tuleb veel märkimisväärselt parandada. 24 liikmesriiki esitasid andmed nõutud perioodi (2013–2016) kohta. Neli liikmesriiki – Belgia, Prantsusmaa, Horvaatia ja Küpros – ei anna ikka veel teavet valitsemissektori viivislaenude kohta.

Lisaks ei ole täielikud Itaalia, Portugali ja Soome esitatud andmed. Kreeka andmed ei hõlma sotsiaalkindlustussektorit, samal ajal kui Hispaania ja Ühendkuningriigi puhul ei ole täielikud kohalike omavalitsuste kohta esitatud andmed, ehkki summad ei ole eeldatavasti märkimisväärsed.

3.1.4. Valitsemissektori kontrolli all olevate valitsemissektori väliseks liigitatud üksuste kohustused

Kõik liikmesriigid vastasid valitsemissektori kontrolli all olevaid üksusi käsitlevale Eurostati küsimustikule, mis on aluseks valitsemissektori kontrolli all olevate valitsemissektori väliseks liigitatud üksuste kohustusi käsitlevate andmeridade arvutamisele. Enamiku liikmesriikide puhul käivad andmed 2016. aasta kohta, v.a Tšehhi Vabariik, Prantsusmaa, Saksamaa ja Austria ning osaliselt ka Itaalia ja Malta, kelle puhul need käivad 2015. aasta kohta. Enamik liikmesriike esitas täielikud andmed, mis hõlmasid kõiki valitsemissektori kontrolli all olevaid allsektoreid, kuid mõnel juhul on vaja veel olukorda parandada.

Prantsusmaa ja Iirimaa kohalike omavalitsuste andmed ei ole täielikud. Kreeka ja Belgia puhul leidub ka vähemtähtsaid valitsemissektori kontrolli all olevaid üksusi, mida ei ole aruannetes kajastatud, kuid summad ei ole eeldatavasti siiski märkimisväärsed. Poola puhul ei hõlma andmed üksusi, kus töötab alla 10 inimese.

3.2. Andmete võrreldavus

Andmed valitsemissektori tingimuslike kohustuste kohta on riigipõhised ja tihedalt seotud liikmesriigi majandusliku, finants- ja õigusliku ülesehitusega. Märkimisväärseid edusamme on tehtud andmekogumise ulatuse ja täielikkuse osas selles valdkonnas. Siiski ei ole andmete katvus mõne liikmesriigi puhul ikka veel päris täielik, nagu juba eespool kirjeldatud ja täpsemalt osutatud koos liikmesriikide andmetega avaldatud joonealustes märkustes.

Üldiselt on valitsemissektori tagatiste, viivislaenude ja bilansiväliste avaliku ja erasektori partnerluste puhul võrreldavus rahuldav, avaliku sektori ettevõtete kohustuste puhul aga piiratud.

Selle näitaja puhul tuleks lisaks andmekatvusküsimustele võtta liikmesriikide andmete analüüsimisel arvesse ka muid aspekte. Esiteks ei ole avaliku sektori ettevõtete kohustusi käsitlevad andmed konsolideeritud, mis tähendab, et osa kõnealuste üksuste kohustustest võib kuuluda tasumisele sama grupi teistele üksustele ja need summad ei ole esitatud andmetest tuvastatavad. Teiseks sisaldab

andmekogum vaid kohustusi, ilma neid varadega tasakaalustamata. See aspekt on väga oluline finantsinstitutsioonide puhul, kellel on tavaliselt märkimisväärses mahus nii võlakohustusi kui ka varasid. Peale selle on mõnel liikmesriigil finantsteenustega tegelevaid valitsemissektori kontrolli all olevaid üksusi rohkem kui teistel ning seega esitavad nad aruandes andmeid suuremate kohustuste kohta kui need, kellel selliseid üksusi on väga vähe või need üldse puuduvad. Lisaks on mõnede liikmesriikide puhul suur osa finantsasutuste teatatud kohustustest seotud kodumajapidamiste või muud liiki era- või avaliku sektori asutuste hoiustega riigile kuuluvates pankades.

Samuti tuleks märkida, et avaliku sektori ettevõtete kohustuste kohta andmete kogumisel võivad liikmesriigid valida, kas lähtuda ettevõtte raamatupidamises või rahvamajanduse arvepidamises kasutatavast mõistest. Ettevõtte raamatupidamises kasutatavatest määratlustest lähtudes kaasasid liikmesriigid kõik äriühingu finantsaruannetes kajastatud kohustused, sealhulgas ka aruandereaga „muud makstavad arved“ seotud kohustused. Enamik liikmesriike järgisid kohustuste kohta andmete esitamisel seda meetodit. Sellest hoolimata teatasid mõned liikmesriigid (Hispaania, Belgia, Madalmaad ja Slovakkia) Maastrichti lepingust tulenevatest kohustustest, eelkõige andmed sularaha ja hoiuste, võlaväärtpaberite ja laenudega kohustuste kohta (nagu on määratletud ESA 2010s), jättes välja kirje „muu kreditoorne võlgnevus“.

4. MUUD EUROSTATI ANDMEKOGUMID

4.1. Valitsemissektori tingimuslikud kohustused finantssektori ees

Alates 2009. aasta oktoobrist kogub Eurostat regulaarselt (kaks korda aastas, osana igast ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse teatisest[15]) teavet valitsemissektori tingimuslike kohustuste kohta, kasutades selleks „Täiendavaid aruandlustabeleid riigi sekkumiste kohta finantsinstitutsioonide toetamiseks“[16]. Selles esitatakse andmed tegeliku ja võimaliku mõju kohta, mida valitsemissektorite eelarvepuudujäägile ja võlale avaldab finantsinstitutsioonidele antud toetus.

Valitsemissektori finantssektoriga seotud tingimuslikke kohustusi käsitlev teave on avaldatud Eurostati veebisaidil[17] iga ELi liikmesriigi kohta; see sisaldab ka ELi ja euroala koondandmetega kokkuvõtlikku tabelit ning hõlmab aastaid 2007–2017.

4.2. Muud Eurostati andmeallikad

Eurostat on rohkem kui kümne aasta jooksul kogunud mõningaid andmeid valitsemissektori tagatiste ning bilansiväliste avaliku ja erasektori partnerluste kohta ka ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse küsimustiku tabelites (mis ei ole avalikud), mida esitatakse koos ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse teatisega. Kogutud teave ei ole mõeldud avaldamiseks, vaid Eurostat kasutab seda oma sisemistel eesmärkidel ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse kvaliteedi

[15] http://ec.europa.eu/eurostat/web/government-finance-statistics/excessive-deficit-procedure/edp-notification-tables

[16] Kõnealuse täiendava tabeli esitamist nõutakse Eurostati 15. juuli 2009. aasta otsuse (finantskriisi ajal finantseerimisasutuste ja finantsturgude toetuseks mõeldud riikliku sekkumise statistilise kajastamise kohta) kohaselt. Täpsem teave selle kohta on esitatud dokumendis „Eurostat supplementary table for reporting government interventions to support financial institutions: Background note (April 2018)“ https://ec.europa.eu/eurostat/documents/1015035/8441002/Background-note-on-gov-interventions-Apr-2018.pdf/54c5e531-688b-427b-80a1-46e471f3a54b

[17] http://ec.europa.eu/eurostat/web/government-finance-statistics/excessive-deficit/supplemtary-tables-financial-crisis

tagamiseks. Lisaks on riigi tagatiste kohta koondteavet kogutud ka valitsemissektori võla struktuuri käsitleva iga-aastasest küsimustiku raames, mis avaldatakse Eurostati veebisaidil umbes T+6 kuud pärast küsimustiku aluseks oleva perioodi lõppu[18].

5. KOKKUVÕTE

Nõukogu direktiivi 2011/85/EL kontekstis toimuva tingimuslikke kohustusi käsitlevate andmete kogumine on suurendanud valitsemissektori kaudsete kohustuste kohta kättesaadava teabe hulka. Enne kõnealuse direktiivi rakendamist kogus Eurostat tagatiste ja bilansiväliste avaliku ja erasektori partnerluste kohta ainult osalist ja peamiselt mitteavalikku teavet. Rakkerühma aruande kohaselt hakkasid liikmesriigid avaldama riiklikul tasandil ja Eurostatile esitamiseks asjaomast teavet ühtlustatud ja täielikul kujul. Pärast esimest andmekogumist 2014. aastal vaatas mitu liikmesriiki näitajad läbi ja täiendas neid, et viia need paremini vastavusse rakkerühma suunistega. Enamikus liikmesriikides on praegu enamiku näitajate kohta olemas täielikud andmed, mille katvus on hea. Eurostat hindab kõrgelt liikmesriikide jõupingutusi ja väljendab heameelt saavutatud tulemuste üle.

Nagu eespool märgitud, ei ole andmed mõnel juhul siiski veel täielikud. Eelkõige on vaja parandada andmeid viivislaenude ning valitsemissektori kontrolli all olevate valitsemissektori väliseks liigitatud üksuste kohustuste kohta. Eurostat jätkab koostööd liikmesriikidega nende näitajate alase teabe täielikkuse parandamiseks.

Samuti saaks veelgi parandada lisatud metaandmete kättesaadavust, et kasutajaid paremini teavitada konkreetse riigi andmete eripäradest, läbivaatamistest ja muutumisest aastast aastasse. Uuritakse võimalust laiendada metaandmete praegust vormi tulevaste andmekogumiste kontekstis.

Kokkuvõtteks võib öelda, et kuigi tingimuslikud kohustused on statistika jaoks keeruline valdkond, on viimastel aastatel tehtud suuri edusamme. Uus andmekogumine on samm edasi riigi rahanduse suurema läbipaistvuse suunas Euroopa Liidus, sest see annab täielikuma pildi ELi liikmesriikide rahalisest seisust. Võrreldavate ja ühtlustatud andmete kättesaadavus valitsuse tingimuslike kohustuste kohta on oluline saavutus, mis muudab ELi selle valdkonna liidriks rahvusvahelises kontekstis.

[18] Vt http://ec.europa.eu/eurostat/data/database, andmekogum gov_dd_sgd.

1. lisa. ELi liikmesriikide valitsemissektori tingimuslike kohustuste ja viivislaenude kogusummad, 2016 (% SKPst)

	Valitsemissektori tagatised			Bilansiväliste avaliku ja erasektori partnerlustega seotud kohustused	Valitsemissektori kontrolli all olevate valitsemissektori väliseks liigitatud üksuste kohustused			Viivislaenud (valitsemissektori varad)
	ühekordsed	*standardsed*	**Kokku**		*Finantstegevusega tegelevad üksused*	*Muu tegevusega tegelevad üksused*	**Kokku**	
Belgia	*10,3*	*0,6*	**10,9**	**0,1**	*38,0*	*13,7*	**51,7**	**:**
Bulgaaria	*0,4*	*0,1*	**0,5**	**0,0**	*5,0*	*8,1*	**13,1**	**0,1**
Tšehhi	*0,3*	*0,0*	**0,3**	**0,0**	*0,0*	*10,7*	**10,8**	**1,4**
Taani	*9,9*	*0,0*	**9,9**	**0,2**	*10,9*	*18,2*	**29,1**	**0,3**
Saksamaa	*14,3*	*0,0*	**14,3**	**0,0**	*96,4*	*4,3*	**100,7**	**0,1**
Eesti	*0,0*	*1,5*	**1,5**	**0,1**	*0,2*	*13,3*	**13,5**	**0,0**
Iirimaa	*1,9*	*0,0*	**1,9**	**0,7**	*36,4*	*6,4*	**42,8**	**0,8**
Kreeka	*6,1*	*0,0*	**6,1**	**0,1**	*136,1*	*8,1*	**144,2**	**0,2**
Hispaania	*7,7*	*0,0*	**7,7**	**0,3**	*22,7*	*3,0*	**25,7**	**0,2**
Prantsusmaa	*3,0*	*2,2*	**5,2**	**0,0**	*42,8*	*19,2*	**62,0**	**:**
Horvaatia	*2,6*	*0,0*	**2,6**	**0,1**	*5,2*	*5,2*	**10,4**	**:**
Itaalia	*1,2*	*1,2*	**2,4**	**0,0**	*29,3*	*22,6*	**51,9**	**0,0**
Küpros	*9,1*	*0,3*	**9,4**	**0,8**	*76,2*	*13,6*	**89,8**	**:**
Läti	*0,9*	*0,5*	**1,5**	**0,0**	*–*	*20,7*	**20,7**	**0,2**
Leedu	*0,2*	*0,7*	**0,9**	**0,0**	*0,1*	*5,8*	**5,9**	**0,1**
Luksemburg	*12,0*	*0,9*	**12,9**	**0,0**	*74,4*	*7,1*	**81,5**	**0,0**
Ungari	*7,9*	*0,2*	**8,1**	**1,7**	*9,3*	*5,0*	**14,3**	**0,0**
Malta	*14,1*	*0,0*	**14,1**	**0,1**	*3,2*	*16,2*	**19,4**	**0,0**
Madalmaad	*3,3*	*0,4*	**3,7**	**0,4**	*88,3*	*15,6*	**103,9**	**0,0**
Austria	*20,5*	*0,0*	**20,5**	**0,1**	*14,6*	*13,4*	**28,0**	**1,1**
Poola	*6,5*	*0,7*	**7,1**	**0,0**	*21,9*	*12,8*	**34,7**	**0,3**
Portugal	*5,6*	*0,0*	**5,6**	**3,2**	*62,4*	*3,9*	**66,2**	**1,5**
Rumeenia	*0,4*	*1,9*	**2,2**	**0,0**	*3,9*	*3,5*	**7,4**	**0,0**
Sloveenia	*9,6*	*0,0*	**9,6**	**0,0**	*40,1*	*18,2*	**58,2**	**5,9**
Slovakkia	*0,0*	*0,0*	**0,0**	**3,1**	*0,3*	*1,0*	**1,3**	**0,1**
Soome	*27,0*	*1,1*	**28,0**	**0,0**	*20,5*	*22,2*	**42,7**	**0,1**
Rootsi	*10,5*	*0,0*	**10,5**	**0,0**	*19,4*	*24,4*	**43,8**	**0,7**
Ühendkuningriik	*8,3*	*0,1*	**8,3**	**1,5**	*37,6*	*5,4*	**42,9**	**0,0**

„:“ andmed puuduvad; „–“ ei kohaldata